

ZASTAW REJESTROWY I REJESTR ZASTAWÓW

Komentarz

Agnieszka Poreda, Kamil Gliwiński, Rafał Dybka

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

ZASTAW REJESTROWY I REJESTR ZASTAWÓW

Komentarz

Agnieszka Poreda, Kamil Gliwiński, Rafał Dybka

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 8 października 2015 r.

Recenzent

Dr Łukasz Zamojski

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Joanna Maź

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Bąk

Łamanie

Wolters Kluwer

Autorstwo poszczególnych części:

Agnieszka Poreda – wprowadzenie, rozdziały 1–4

Rafał Dybka – rozdziały 5 i 6

Kamil Gliwiński – rozdziały 8 i 9

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-264-8165-9

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
Ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów	13
Rozdział 1. Przepisy ogólne	15
Art. 1. [Zakres regulacji]	15
Rozdział 1a. Ustanowienie zastawu rejestrowego	26
Art. 2. [Powstanie zastawu rejestrowego]	26
Art. 3. [Umowa zastawnicza; forma i treść]	42
Art. 4. [Administrator zastawu]	61
Art. 5. [Wierzytelność, waluta]	66
Art. 6. [Zabezpieczenie kilku wierzytelności]	68
Art. 6a. [Odsetki, roszczenia uboczne]	70
Rozdział 2. Przedmiot zastawu rejestrowego	72
Art. 7. [Przedmiot zastawu, katalog]	72
Art. 8. [Przetworzenie, połączenie, pomieszanie]	94
Art. 9. [Połączenie rzeczy ruchomej z nieruchomością]	96
Art. 10. [Surogat; roszczenia odszkodowawcze]	101
Rozdział 3. Prawa i obowiązki zastawcy i zastawnika	107
Art. 11. [Obowiązki zastawcy lub osoby trzeciej]	107
Art. 12. [Zastaw na pojeździe mechanicznym]	113
Art. 13. [Zbycie przedmiotu zastawu]	116

Art. 14.	[Zakaz zbycia lub obciążenia przedmiotu zastawu]	123
Rozdział 4. Zbieg obciążeń		131
Art. 15.	[Pierwszeństwo]	131
Art. 16.	[Kilka zastawów]	135
Rozdział 5. Przeniesienie i wygaśnięcie zastawu rejestrowego ...		138
Art. 17.	[Przelew i przeniesienie zastawu]	138
Art. 18.	[Wygaśnięcie wierzytelności]	142
Art. 18a.	[Wygaśnięcie zastawu]	148
Art. 19.	[Wykreślenie z rejestru zastawów]	151
Rozdział 6. Zaspokojenie zastawnika		157
Art. 20.	[Pierwszeństwo w zaspokojeniu]	157
Art. 21.	[Tryb zaspokojenia]	160
Art. 21a.	[Zakaz działań zastawnika]	165
Art. 22.	[Umowa o przejęcie na własność]	170
Art. 23.	[Przejęcie na własność]	178
Art. 24.	[Sprzedaż przedmiotu zastawu rejestrowego]	183
Art. 25.	[Zawiadomienie zastawcy]	191
Art. 26.	[Zagrożenie bezpieczeństwa zastawu]	199
Art. 27.	[Zaspokojenie z dochodów przedsiębiorstwa]	201
Art. 28.	(uchylony)	208
Rozdział 7. (uchylony)		209
Art. 29–35.	(uchylone)	209
Rozdział 8. Rejestr zastawów		210
Art. 36.	[Właściwość sądów]	210
Art. 37.	[Jawność, odpisy i zaświadczenia]	215
Art. 38.	[Domniemania związane z wpisem]	220
Art. 39.	[Wniosek o wpis]	224
Art. 40.	[Treść wpisu]	231
Art. 41.	[Orzeczenie o wpisie]	236
Art. 41a.	[Ujawnienie zastawu rejestrowego w rejestrze statków cywilnych lub prawa własności przemysłowej]	241
Art. 42.	[Centralna informacja o zastawach rejestrowych]	243
Art. 43.	[Delegacja ustawowa]	246
Art. 43a.	[Delegacja ustawowa]	251

Art. 44.	[Odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego]	253
Rozdział 9. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe		255
Art. 45–49.	(pominięte)	255
Art. 50.	[Dotychczasowe zastawy bankowe]	255
Art. 51.	[Przepisy intertemporalne]	256
Art. 52.	[Wejście ustawy w życie]	257
Bibliografia		259

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.m. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 758 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 128)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1443 z późn. zm.)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.)

- p.w.p. – ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1410)
- r.o.s.p.r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 października 1997 r. w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów (Dz. U. Nr 134, poz. 892 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 707 z późn. zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 94 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1142)
- u.z.r.r.z. – ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 z późn. zm.)

Inne

- Dz. U. – Dziennik Ustaw
- Dz. Urz. WE – Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
- KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- OSAB – Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
- PPH – Przegląd Prawa Handlowego
- PS – Przegląd Sądowy
- SA – Sąd Apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy
- WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny

WPROWADZENIE

Zastaw rejestrowy jest ograniczonym prawem rzeczowym, którego celem jest zabezpieczenie wierzytelności pieniężnych na rzeczach ruchomych i zbywalnych prawach majątkowych. Zastaw ten został wprowadzony do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r. Niektóre rozwiązania przyjęte w ustawie były krytykowane przez przedstawicieli doktryny i praktyki, w szczególności ograniczenia podmiotowe po stronie wierzyciela (zastawnika) i brak możliwości ustanowienia zastawu rejestrowego dla zabezpieczenia więcej niż jednej wierzytelności. Nowelizacja ustawy z 2008 r. (dokonana ustawą z dnia 5 września 2008 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw, Dz. U. Nr 180, poz. 1113) w dużej mierze zmieniła ten stan rzeczy. Nowelizacja ta w zasadniczy sposób przebudowała instytucję zastawu rejestrowego. Przede wszystkim zniesiono ograniczenia podmiotowe po stronie wierzyciela (zastawnika) co do możliwości ustanowienia zastawu rejestrowego; jednoznacznie uregulowano formę umowy zastawniczej w sytuacji, gdy przedmiotem zastawu są prawa i wierzytelności; uproszczono zasady określenia zabezpieczonej wierzytelności. Znowelizowane przepisy zwiększyły też rolę administratora zastawu występującego po stronie wierzyciela (zastawnika), umożliwiły składanie wniosków do rejestru zastawów i uzyskiwanie z tego rejestru odpisów i zaświadczeń w formie elektronicznej oraz ograniczyły zakres sądowego badania wniosków o wpis zastawu do rejestru. Znowelizowana ustawa

uregulowała także warunki umożliwiające ustanowienie zastawu rejestrowego, który będzie zabezpieczał nową wierzytelność, po wygaśnięciu wierzytelności pierwotnie nim zabezpieczonej.

Nie wszystkie rozwiązania wprowadzone nowelizacją ustawy zyskały aprobatę w doktrynie, a niektóre z nich stworzyły nowe wątpliwości interpretacyjne. Pozostały też kwestie, które były i nadal są sporne, jak chociażby możliwość obciążenia zastawem rejestrowym przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego jako całości. Niniejsze opracowanie ma jednak charakter praktyczny, dlatego dyskusje w doktrynie dotyczące kwestii budzących kontrowersje zostały przedstawione jedynie w niezbędnym zakresie. Celem autorów było bowiem wyjaśnienie przepisów komentowanej ustawy w sposób przystępny, tak aby ułatwić ich zrozumienie i stosowanie w praktyce. Twórcy komentarza opierali się przede wszystkim na opracowaniach nowszych, napisanych w ostatnich latach. Opracowania starsze zostały wykorzystane w zakresie, w jakim nie straciły na swojej aktualności. To samo dotyczy orzecznictwa sądów. Przepisy innych ustaw zostały powołane i wyjaśnione w zakresie niezbędnym dla prawidłowego zrozumienia i stosowania regulacji komentowanej ustawy.

Komentarz z uwagi na swój charakter adresowany jest przede wszystkim do praktyków, będzie również przydatny dla wszystkich osób zainteresowanych problematyką zastawu rejestrowego i rejestru zastawów.

Agnieszka Poreda

Warszawa, październik 2015 r.

USTAWA

z dnia 6 grudnia 1996 r.

o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów

(tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569; zm.: Dz. U. z 2009 r. Nr 69, poz. 595, Nr 215,
poz. 1663; z 2015 r. poz. 978, poz. 1045)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji]

1. Ustawa reguluje ustanawianie, przeniesienie i wygaśnięcie zastawu rejestrowego, przedmiot tego zastawu, prawa i obowiązki zastawcy i zastawnika, zbieg zastawu rejestrowego z innym ograniczonym prawem rzeczowym, zaspakajanie zastawnika oraz prowadzenie rejestru zastawów.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do zastawu rejestrowego stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Spis treści

I. Uwagi ogólne	16
II. Charakter i pojęcie zastawu rejestrowego	16
III. Zakres regulacji ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów	22

I. Uwagi ogólne

Instytucja zastawu rejestrowego została wprowadzona do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r. Obecnie w prawie polskim występuje tylko jeden zastaw rejestrowy uregulowany wyżej powołaną ustawą (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 z późn. zm.). Zastaw rejestrowy zastąpił zastaw bankowy istniejący do chwili wejścia w życie powyższej ustawy. Zastaw bankowy nazywany był także bankowym zastawem rejestrowym, a źródłem jego regulacji był przepis art. 308 k.c. (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1998 r.) i dawny art. 30 ust. 2 i 3 prawa bankowego z 1989 r. Kwestię wygaśnięcia zastawów bankowych ustanowionych przed 1 stycznia 1998 r. oraz możliwości ich przekształcenia w zastaw rejestrowy uregulował art. 50 u.z.r.r.z.

II. Charakter i pojęcie zastawu rejestrowego

1. Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów w żadnym przepisie nie rozstrzyga o prawnym charakterze zastawu rejestrowego. Nie ulega jednak wątpliwości, że zastaw rejestrowy jest ograniczonym prawem rzeczowym, mimo że nie ujęto go wprost w przepisie art. 244 k.c. Jednak art. 308 k.c. wymienia zastaw rejestrowy jako odmianę zastawu zwykłego, przy czym stanowi, że zastaw ten regulują odrębne przepisy, a więc przepisy niniejszej ustawy. W doktrynie sporne jest, czy zastaw rejestrowy stanowi szczególną odmianę zastawu zwykłego, czy też samodzielny, odrębny typ prawa zastawniczego. Za koncepcją, że zastaw rejestrowy jest odrębnym, trzecim rodzajem prawa zastawniczego, obok zastawu zwykłego i hipoteki, opowiedzieli się J. Mojak i J. Widło. Autorzy ci wskazali, że istotne odmienności co do sposobu powstania zastawu rejestrowego, szerokie możliwości kształtowania treści umowy zastawniczej przez jej strony, dopuszczalność zastrzeżenia pozaegzekucyjnych sposobów zaspokojenia zastawnika i bardzo szeroki katalog przedmiotów zastawu rejestrowego pozwala postawić tezę, że jest to odrębny ro-

dzaj prawa zastawniczego, obok zastawu zwykłego i hipoteki na nieruchomości. W ocenie tych Autorów zastaw rejestrowy stanowi zabezpieczenie wierzytelności, które z trudem mieści się w dotychczasowym podziale na prawa zastawnicze mające za przedmiot ruchomości i prawa na nieruchomości. Ostatecznie uznali, że zastaw rejestrowy jest trzecią kategorią praw zastawniczych (zob.: J. Mojak, J. Widło, *Sądowy zastaw rejestrowy w systemie praw rzeczowych*, Rejent 1999, nr 4, s. 72; J. Mojak, J. Widło, *Zastaw rejestrowy i rejestr zastawów. Komentarz praktyczny*, wyd. 3, Warszawa 2009, uwagę 29 do art. 1 u.z.r.r.z.). Do poglądu tego przychylił się J. Gołaczyński. Jednocześnie Autor ten słusznie zauważył, że powyższy pogląd uległ osłabieniu po nowelizacji ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów z 2008 r. Wcześniej bowiem zastaw rejestrowy istotnie wykraczał poza przyjęte w prawie polskim rozróżnienie praw zastawniczych mających za przedmiot ruchomości i nieruchomości oraz prawa majątkowe związane z ruchomościami i nieruchomościami. Obecnie art. 7 ust. 1 u.z.r.r.z. jednoznacznie stanowi, że przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być rzeczy ruchome i zbywalne prawa majątkowe, z wyjątkiem: (1) praw mogących być przedmiotem hipoteki, (2) wierzytelności, na których ustanowiono hipotekę, (3) statków morskich i statków w budowie, mogących być przedmiotem hipoteki morskiej. Nie ma już zatem wskazywanego wcześniej w literaturze niebezpieczeństwa, że przedmiot zastawu może być jednocześnie przedmiotem hipoteki. Wynika to także z treści znowelizowanego art. 9 ust. 1 u.z.r.r.z. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli rzecz ruchoma obciążona zastawem rejestrowym stała się częścią składową nieruchomości, zastaw rejestrowy wygasa. Jeżeli zaś rzecz ruchoma wchodząca w skład zbioru rzeczy ruchomych, obciążona zastawem rejestrowym, stała się częścią składową nieruchomości, zastaw rejestrowy wygasa w stosunku do tej rzeczy. Trafnie też wskazał J. Gołaczyński, że zastaw rejestrowy został jednoznacznie przez polskiego ustawodawcę umiejscowiony jako zastaw, czyli prawo rzeczowe ograniczone należące do grupy praw zastawniczych. A to, czy zastaw rejestrowy stanowi odrębną, trzecią kategorię prawa zastawniczego, jest bez znaczenia dla praktycznego funkcjonowania tej instytucji (zob.: J. Gołaczyński (w:) *Prawo rzeczowe*, pod red. E. Gniewka, System Prawa Prywatnego, t. 4, wyd. 3, Warszawa 2012,

Agnieszka Poreda – radca prawny; odbyła aplikację sądową i radcowską w Warszawie; specjalizuje się m.in. w dziedzinie prawa cywilnego, w tym prawa rzeczowego. Problematyką zabezpieczania wierzytelności i postępowań rejestrowych zajmowała się, pracując w warszawskich kancelariach oraz w sekcji prawnej banku. Obecnie zagadnienia te stanowią przedmiot jej własnej praktyki w ramach prowadzonej obsługi przedsiębiorców.

Kamil Gliwiński – radca prawny; współpracuje z warszawskimi kancelariami, przede wszystkim w zakresie procesów cywilnych, w szczególności związanych z egzekucją wierzytelności. Bogate doświadczenie pozwala mu na efektywne świadczenie pomocy przy zabezpieczaniu wierzytelności. W praktyce zawodowej nastawiony jest na wyspecjalizowaną obsługę podmiotów gospodarczych.

Rafał Dybka – adwokat; związany z branżą budowlaną i obsługą podmiotów gospodarczych w niej uczestniczących. Posiada bogate doświadczenie w zabezpieczaniu roszczeń z tytułu umów budowlanych, w tym poprzez ustanawianie zastawów oraz egzekucji należności. Jest autorem publikacji oraz trenerem z zakresu zabezpieczeń i windykacji należności.

Komentarz do ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów stanowi kompendium wiedzy na temat jednego z najbardziej popularnych sposobów zabezpieczania wierzytelności, jakim jest zastaw rejestrowy.

W opracowaniu przedstawiono takie zagadnienia, jak:

- przesłanki powstania zastawu rejestrowego;
- strony i treść umowy zastawniczej;
- katalog i zasady opisu przedmiotów zastawu rejestrowego;
- prawa i obowiązki zastawcy i zastawnika;
- tryby zaspokojenia zastawnika.

Książka zawiera wiele praktycznych wskazówek, m.in. w zakresie treści umowy zastawniczej, sposobu określenia przedmiotów zastawu rejestrowego. Omówione zostały również przepisy rozporządzeń wykonawczych do niniejszej ustawy. Ich znajomość ułatwi prawidłowe wypełnienie właściwych formularzy, na których należy składać wnioski do sądów rejestrowych lub Centralnej Informacji o Zastawach Rejestrowych. Autorzy przedstawiają aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dotyczących zastawu rejestrowego i rejestru zastawów.

Publikacja przeznaczona jest dla przedsiębiorców i innych podmiotów stosujących zastaw rejestrowy jako sposób zabezpieczenia ich wierzytelności. Będzie pomocna także prawnikom praktykom w sprawach z zakresu omawianej problematyki.

ISBN 978-83-264-8165-9

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 119 ZŁ (W TYM 5% VAT)